
บทที่ 4

ความพิการทางการเห็น และการให้ความช่วยเหลือ

4.1 เป้าประสงค์ของการอบรมความรู้ความพิการทางการเห็น และการให้ความช่วยเหลือ

เพื่อเป็นแนวทางการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ จึงกำหนดเป้าประสงค์การเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องบุคลิกลักษณะ การใช้อุปกรณ์เครื่องช่วย และหลักในการปฏิบัติต่อคนพิการทางการเห็น
- 2) ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือด้านการเดินทาง การสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันกับคนพิการทางการเห็น

4.2 ข้อควรรู้เกี่ยวกับคนพิการทางการเห็น

คนทั่วไปส่วนมากคิดว่าคนพิการทางการเห็นมีลักษณะมองไม่เห็นแม้แสงสว่าง แต่ความจริงแล้วทางการแพทย์ โดยจักษุแพทย์เป็นผู้ตรวจประเมินการเห็นและวินิจฉัยว่าตาบอดหรือตาเห็นเลือนรางแล้วจึงออกใบรับรองเพื่อนำไปจดทะเบียนคนพิการ ซึ่งคนพิการนั้นอาจมองเห็นต่างกัน เช่น เห็นภาพมัว ๆ ไม่ชัดคล้ายมองผ่านกระจกที่เป็นฝ้า เห็นภาพเฉพาะบางส่วนคล้ายมองผ่านกระจกที่แตกร้าว เห็นภาพเฉพาะตรงกลางคล้ายมองผ่านกล้องส่องทางไกล เห็นภาพโครงร่าง/รูปร่างแต่ไม่เห็นหน้า อ่านหนังสือตัวอักษรขยายได้ อ่านและเขียนตัวอักษรหรือเห็นภาพบนพื้นหลังตัวอักษรที่มีสีตัดกันได้ เป็นต้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เราควรเรียนรู้และรู้จักคนพิการทางการเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางการฟัง และการสัมผัส
- 2) การอ่านและเขียนอักษรเบรลล์เป็นทักษะเฉพาะที่ต้องเรียนรู้ แต่ยังมีคนพิการทางการเห็นจำนวนมากที่ไม่สามารถอ่านอักษรเบรลล์ได้
- 3) เดินทางคนเดียวไปยังที่ไม่คุ้นเคยด้วยความลำบาก

ดังนั้น จึงสามารถสังเกตคนพิการทางการเห็นได้จากอุปกรณ์เครื่องช่วยที่ใช้ในการเดินทาง หรือพฤติกรรมของคนพิการ ดังนี้

- 1) คนตาบอดจะเดินทางกับผู้นำทาง หรือใช้ไม้เท้าขาว หรือใช้สุนัขนำทาง ส่วนคนตาเห็นเลือนรางอาจใช้ไม้เท้าขาว หรือกล้องส่องไกล
- 2) คนตาบอดบางคนจะใส่แว่นตาสีดำเพื่อปิดบังตาที่ผิดปกติ ส่วนคนตาเห็นเลือนรางบางคนจะใส่แว่นตาสีน้ำตาลและสวมหมวกแก๊ปเพื่อป้องกันไม่ให้เห็นแสงจ้า แต่ไม่จำเป็นว่าคนตาบอดทุกคนจะต้องใส่แว่นตาดำ

- 3) คนตาบอดแต่กำเนิดบางคนชอบกดตา (Popping Eye) ทำให้บริเวณรอบตาดำคล้ำ เนื่องจากความเค้นและจะกดบ่อย ๆ
- 4) คนตาเห็นเลือนรางจะมีบุคลิกที่ต่างจากคนทั่วไปเนื่องจากพยายามใช้สายตาบางส่วนที่เหลืออยู่ช่วยในการมอง เช่น ระหว่างเดินจะเอียงหน้าไปทางขวาเพื่อใช้สายตาด้านซ้ายมอง หรือก้มหน้าเพื่อใช้สายตาส่วนบนในการมอง เป็นต้น
- 5) คนตาเห็นเลือนรางบางคนจะถนัดแบบยาวและใช้ปลายร่มแตะสัมผัสพื้นพร้อมกับก้าวเดินไปเรื่อย ๆ อย่างช้า ๆ และพยายามมองหรือจ้องสิ่งของบริเวณใกล้ ๆ

4.3 อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนพิการทางการเห็น

การดำรงชีวิตประจำวัน การศึกษา และการประกอบอาชีพของคนพิการทางการเห็นนั้นสามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยทำให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยผ่านประสาทสัมผัสที่มีอยู่ เช่น สายตาบางส่วนที่เหลืออยู่ การฟังเสียง การสัมผัส ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนตาบอดและคนตาเห็นเลือนรางดังนี้

4.3.1 อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนตาบอด

เนื่องจากคนตาบอดมีความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูล การทำกิจวัตรประจำวันและการเดินทางจึงมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนตาบอดมีดังนี้

- 1) อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการอ่านและเขียนหนังสือ เช่น อุปกรณ์สำหรับเขียนอักษรเบรลล์ (Slate & Stylus) โปรแกรมอ่านจอภาพ เครื่องจดบันทึกอักษรเบรลล์ เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์ ดังแสดงในรูปที่ 4.3.1 – 1

รูปที่ 4.3.1 – 1 ตัวอย่างภาพอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการอ่าน และเขียนหนังสือ

	
(ก) อุปกรณ์สำหรับเขียนอักษรเบรลล์	(ข) เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์ (Braille Display)

ที่มา : (ก) <http://www.independentliving.com> 17 กรกฎาคม 2560

: (ข) <http://store.humanware.com> 17 กรกฎาคม 2560

- 2) อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการเดินทาง เช่น ไม้เท้าขาว สุนัขนำทาง เข็มทิศนูน แผนที่นูน อุปกรณ์นำทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังแสดงในรูปที่ 4.3.1 – 2

รูปที่ 4.3.1 – 2 ตัวอย่างภาพอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการเดินทาง

ที่มา : <http://www.rehabmart.com> 17 กรกฎาคม 2560

- 3) อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการทำกิจวัตรประจำวัน อาทิ อุปกรณ์ที่มีเสียงพูด เช่น นาฬิกา โทรศัพท์ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความดัน ฯลฯ และอุปกรณ์ที่ใช้การสัมผัส เช่น นาฬิกาที่มีหน้าปัดเป็นอักษรเบรลล์ ดังแสดงในรูปที่ 4.3.1 – 3

รูปที่ 4.3.1 – 3 ตัวอย่างภาพอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการทำกิจวัตรประจำวัน

ที่มา : <https://www.aliexpress.com> 17 กรกฎาคม 2560

4.3.2 อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนตาเห็นเลือนราง

แม้ว่าคนตาเห็นเลือนรางสามารถใช้สายตาบางส่วนที่เหลืออยู่ช่วยในการเข้าถึงข้อมูล การทำกิจวัตรประจำวัน และการเดินทาง แต่ยังคงมีความยากลำบากจึงมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ซึ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับคนตาเห็นเลือนราง มีดังนี้

- 1) อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และอุปกรณ์ช่วยให้การเห็นดีขึ้น เช่น อักษรขยาย ปากกาเส้นหนาที่มีสีเข้ม แผ่นรองเขียนในช่องว่าง โปรแกรมขยายตัวอักษรบนจอภาพ (CCTV) แว่นขยายตัวอักษร (Magnifier) ดังแสดงในรูปที่ 4.3.2 – 1

รูปที่ 4.3.2 – 1 ตัวอย่างภาพอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ภาพเครื่องขยายตัวอักษร

ที่มา : <http://store.humanware.com> 17 กรกฎาคม 2560

- 2) อุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับการเดินทาง เช่น ไม้เท้าขาว ไม้เท้า สัญลักษณ์ กล้องมองไกล แบบตาเดียวหรือสองตา
- 3) อุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อุปกรณ์ที่มีอักษรขยาย (นาฬิกา โทรศัพท์) ดังแสดงในรูปที่ 4.3.2 – 2 หรืออุปกรณ์และของใช้ที่มีสีเห็นชัดเจน (แก้วกาแฟสีขาว จานข้าวสีเข้ม)

รูปที่ 4.3.2 – 2 ตัวอย่างภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพเครื่องโทรศัพท์ที่มีตัวเลขขนาดใหญ่บนปุ่มกด ซึ่งตัวเลขสีขาวบนพื้นสีดำ (สีตัดกัน)

ที่มา : <http://www.livingmadeeasy.org.uk> 17 กรกฎาคม 2560

4.4 หลักปฏิบัติต่อคนพิการทางการเห็น

เมื่อพบเจอหรืออยู่ร่วมกับคนพิการทางการเห็นจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการสื่อสาร และการปฏิบัติตน เพื่อสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

4.4.1 ข้อควรปฏิบัติ

ข้อควรปฏิบัติต่อคนพิการทางการเห็น มีดังนี้

- เรียกคนพิการทางการเห็นว่า “คนตาบอด” หรือ “คนสายตาเลือนราง”
- กล่าวทักทายโดยแนะนำตัว ตำแหน่ง หรือหน้าที่ของคุณ และถามว่าต้องการให้ช่วยเหลือหรือไม่
- ใช้น้ำเสียงปกติในการพูดกับคนพิการทางการเห็น
- สื่อสารด้วยคำพูดที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย
- ระหว่างนำทางควรสนทนากัน เพื่อแสดงความเป็นมิตรและเป็นโอกาสในการให้ข้อมูลที่จำเป็น
- แนะนำและให้ข้อมูลด้านความปลอดภัยที่สำคัญ
- ส่งหรือยื่นสิ่งของใดให้เรียกและบอกว่าสิ่งของนั้นคืออะไร ก่อนยื่นใส่ที่มือ
- การแนะนำ/อธิบายตำแหน่งสิ่งของที่อยู่บริเวณด้านหน้าและทิศทาง สามารถทำได้ ดังนี้

1) การอธิบายสิ่งของที่อยู่ด้านหน้าใกล้ตัว ทำได้ 2 วิธีคือ

- 1.1) จับมือคนตาบอดไปสัมผัสสิ่งของนั้น ๆ จะช่วยให้สื่อสารเข้าใจง่ายขึ้น โดยกล่าว “ขออนุญาตครับ” หรือ “ขออนุญาตค่ะ” ก่อนจับมือเพื่อให้เขารู้ตัวและไม่ตกใจ จากนั้นให้บอกว่าสิ่งของนั้นคืออะไร
- 1.2) บอกตำแหน่งของสิ่งของโดยใช้หน้าปัดนาฬิกา
เช่น กาแฟอยู่ที่ 3 นาฬิกา ดังแสดงในรูปที่ 4.4.1 – 1

รูปที่ 4.4.1 – 1 ตัวอย่างการอธิบายตำแหน่งสิ่งของ

ที่มา : คู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

- 2) การอธิบายตำแหน่งสิ่งของที่อยู่บริเวณรอบตัวหรือบอกทิศทาง เพื่อให้คนพิการทางการเห็นรับรู้และสามารถเดินไปยังตำแหน่งนั้น ๆ ได้ ทำได้โดยเริ่มจากหันหน้าไปทิศทางเดียวกันกับคนพิการทางการเห็นแล้วบอกโดยใช้หน้าปัดนาฬิกา เช่น จะไปห้องน้ำให้หันไปที่ 9 นาฬิกา เขาจะรับรู้และหันไปทางซ้ายแล้วเดินไปห้องน้ำได้ด้วยตนเอง

4.4.2 สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ

สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติต่อคนพิการทางการเห็น มีดังนี้

- ไม่กล่าวทักทายโดยการส่งเสียงหรือให้ทายว่าผู้พูดเป็นใคร เช่น “รู้ไหมนี่ใคร” หรือ “ทายซิใครเอ่ย จำเสียงได้ไหม” ซึ่งถือว่าเป็นการดูถูกและไม่ให้เกียรติ
- ไม่ควรปล่อยให้คนพิการทางการเห็นยืนอยู่ตามลำพังบริเวณกลางที่โล่งแจ้ง เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุถูกชนล้ม พลัดหลง ไม่รู้ทิศทางและเกิดความรู้สึกกังวลหรือกลัว
- ไม่ใช่คำบอกทิศทาง เช่น โน่น นี่ นั่น ทางนี้ ทางนั้น อันนี้ หรืออันนั้น
- อย่าบอกหรืออธิบายเส้นทางมากเกินไป ทำให้เกิดความเครียดในการสนทนาระหว่างการเดินทาง
- ไม่ควรเปิดประตูแบบผลักออกอย่างรวดเร็ว หรือเปิด – ปิดบานประตู/ตู้ไม่สนิทเพราะอาจทำให้คนตาบอดได้รับบาดเจ็บจากการเดินชน

4.5 การให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการเห็น

การนำทางเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการเห็นในการเดินทางที่มีความสำคัญมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำทาง ผู้นำทางและคนพิการทางการเห็นจะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในระหว่างการเดินทาง รวมทั้งเป็นวิธีการที่เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน โดยมีวิธีการให้ความช่วยเหลือดังนี้

4.5.1 การให้สัญญาณช่วยเหลือ

เมื่อเจ้าหน้าที่ต้องการจะให้ความช่วยเหลือคนพิการทางการเห็น สิ่งแรกที่ต้องกระทำคือ ถามเขาว่าต้องการให้ช่วยเหลือหรือไม่ เพื่อเป็นการทักทายและแสดงตน หากเขาต้องการรับความช่วยเหลือให้ผู้นำทางใช้หลังมือแตะที่หลังมือหรือแขนของคนพิการทางการเห็น เพื่อบอกตำแหน่งการยืนและตำแหน่งของแขนของผู้นำทาง หลังจากนั้นคนพิการทางการเห็นจะใช้หลังมือเลื่อนขึ้นมาตามแขนเพื่อจับเหนือข้อศอกของผู้นำทาง

4.5.2 วิธีการจับแขนผู้นำทาง

เมื่อคนพิการทางการเห็นใช้มือจับบริเวณเหนือข้อศอกของของผู้นำทาง ให้สังเกตว่าคนพิการจับแบบ กระชับหรือไม่ ถ้าจับแบบบีบแน่นแสดงว่าคนพิการทางการเห็นรู้สึกกลัว หรือถ้าจับหลวมเกินไป แสดงว่าเกรงใจซึ่งไม่ควรให้ทำเช่นนั้น เนื่องจากระหว่างเดินด้วยกันมือที่จับอาจหลุดจากข้อศอก ของผู้นำทางทำให้เกิดเหตุอันตรายได้ หลังจากจับเหนือข้อศอกของผู้นำทางแล้ว คนพิการทางการเห็น จะยืนเยื้องไปข้างหลังผู้นำทางประมาณครึ่งก้าวและหันหน้าไปในทิศทางเดียวกัน ดังแสดง ในรูปที่ 4.5.2 – 1

รูปที่ 4.5.2 – 1 วิธีการและการจับแขนผู้นำทาง

ที่มา : คู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

4.5.3 การเดินไปกับผู้นำทาง

ในขณะเดินไปด้วยกันควรเดินไปตามสบาย พูดคุยกันตามปกติ และก้าวเท้าอย่างสม่ำเสมอ ไม่เดินช้า หรือเร็วเกินไป แต่เมื่อถึงทางลง เช่น พุดบาท หรือพื้นต่างระดับ ให้ผู้นำทางหยุดเดินแล้วบอกว่า “ก้าวลง ” และเดินนำลงมาก่อน เพื่อให้คนพิการทางการเห็นรับรู้ ระดับความสูงของพุดบาทหรือ พื้นต่างระดับจากข้อศอกที่กำลังจับอยู่ ในกรณีที่ถึงทางขึ้นให้กระทำเช่นเดียวกัน

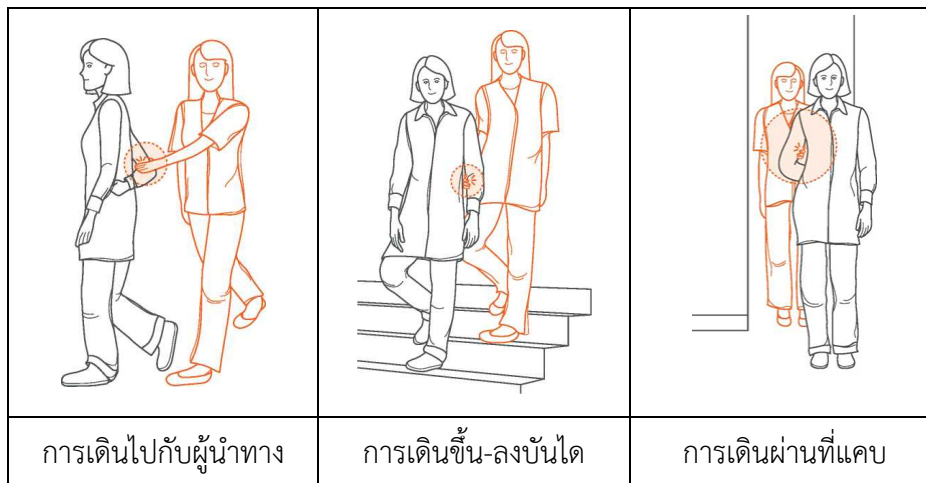
1. การขึ้น – ลงบันได

เมื่อผู้นำทางเดินนำมาถึงบันไดต้องบอกว่า “จะขึ้น – ลงบันไดที่ไม่มีราว/มีราว ” จากนั้นผู้นำทาง ก้าวนำขึ้น – ลงก่อน 1 ขั้น แล้วคนพิการทางการเห็นจะก้าวตาม เมื่อผู้นำทางก้าวขึ้น/ลงบันได พื้นขั้นสุดท้ายไปแล้ว ต้องหยุดเดินและบอกว่า “หมดขั้นบันไดแล้ว” พร้อมรอให้คนพิการ ทางการเห็นก้าวขึ้นมายืนบนพื้นระดับเดียวกันก่อนก้าวเดินต่อไป ทั้งนี้เพื่อบอกให้คนพิการ ทางการเห็นรู้ว่าพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่สูงหรือต่ำ และไม่ให้อั้วผิดคิดว่ามีขั้นบันไดต่อไปอีก ดังแสดงในรูปที่ 4.5.3 – 1 และกรณีบันไดชนิดที่มีราวจับ ผู้นำทางควรนำคนพิการทางการเห็น ไปจับราวบันไดเพื่อความปลอดภัยในการเดินขึ้นหรือลง

2. การเดินผ่านที่แคบ

บางครั้งจำเป็นจะต้องเดินผ่านเข้าไปในสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน หรือทางเดินแคบ ๆ เช่น บนฟุตบาทที่มีร้านขายของวางของเกะกะ หรือในที่มีคนจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเดินตามปกติได้ จำเป็นต้องเดินในลักษณะเดินเรียงหนึ่ง ดังนั้นผู้นำทางควรบอกว่า “ทางแคบ” พร้อมกับให้สัญญาณโดยนำแขนข้างที่คนพิการทางการเห็นจับอยู่ โพลไปข้างหลัง จากนั้นคนพิการทางการเห็นจะเลื่อนตัวไปอยู่ข้างหลังแล้วเดินตามหลังผู้นำทางเป็นแถวเรียงหนึ่ง หรือบางคนอาจเลื่อนตัวพร้อมเลื่อนมือที่จับข้อศอกไปจับที่ข้อมือผู้นำทาง เพื่อเพิ่มระยะห่างไม่ให้เดินเหยียบส้นเท้าผู้นำทางระหว่างเดิน เมื่อเดินผ่านที่แคบแล้วให้ผู้นำทางนำแขนกลับมาไว้ตำแหน่งเดิม ซึ่งเป็นสัญญาณบอกให้ทราบว่าเดินพ้นทางแคบแล้ว คนพิการทางการเห็นก็จะกลับมาเดินในตำแหน่งเดิม เช่นกัน ดังแสดงในรูปที่ 4.5.3 – 1

รูปที่ 4.5.3 – 1 ตัวอย่างการเดินกับผู้นำทาง

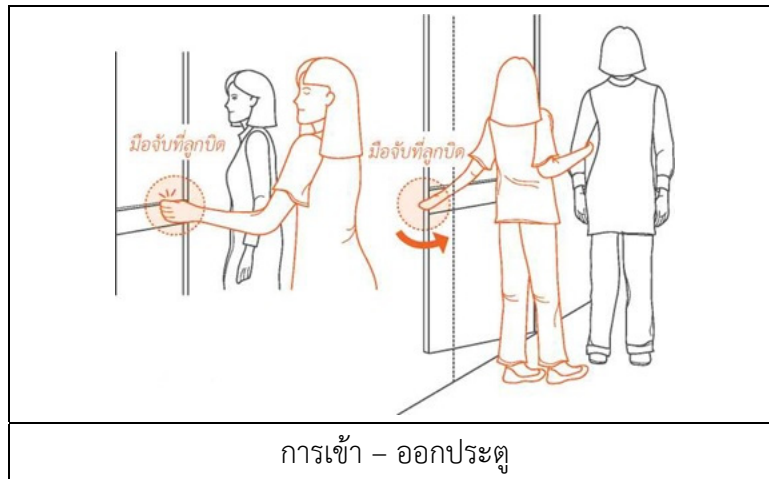

ที่มา : คู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

3. การเข้า – ออกประตู

เมื่อนำทางมาบริเวณหน้าประตู ผู้นำทางควรบอกให้คนพิการทางการเห็นรู้ว่าประตูเป็นลักษณะใด เช่น แบบผลักออก แบบดึงเข้าหาตัวหรือบานเลื่อน จากนั้นให้สังเกตว่าคนพิการทางการเห็นยืนอยู่ด้านบานพับหรือไม่ หากไม่ใช่ให้เปลี่ยนข้างเพื่อความสะดวกและปลอดภัย กรณีประตูแบบผลักออก ขณะที่ผู้นำทางเปิดประตูและเดินนำเข้า – ออกจากประตู ระหว่างนั้นคนพิการทางการเห็นจะเหยียดแขนไปข้างหน้า แล้วเลื่อนมือไปจับที่ลูกบิดหรือที่จับเพื่อเป็นผู้ปิดประตู และกรณีประตูแบบดึงหรือเลื่อน ให้ผู้นำทางนำมือข้างที่เขาจับข้อศอกไปวาง/จับที่ลูกบิด จากนั้นคนพิการทางการเห็นจะนำมือข้างที่วางใช้หลังมือเลื่อนไปตามแขนของผู้นำทางจนกระทั่งจับที่ลูกบิด/ที่จับ แล้วเป็นผู้เปิดและปิดประตู โดยในรูปที่ 4.5.3 – 2 แสดงตัวอย่างการเข้า – ออกประตู

รูปที่ 4.5.3 – 2 ตัวอย่างการเข้า – ออกประตู

ที่มา : คู่มือการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร

4. การนั่งเก้าอี้

ควรสังเกตว่าเก้าอี้เป็นลักษณะใด และบอกคนพิการทางการเห็นที่เดินไปด้วยกัน เช่น มีพนักพิง เก้าอี้ทรงกลมไม่มีพนักพิง หรือเป็นที่นั่งที่มีโต๊ะอยู่ข้างหน้า เพื่อคนพิการทางการเห็นจะได้รับรู้ รูปทรงและกระยะในการลงนั่งได้ ซึ่งผู้นำทางจะนำมือของคนพิการทางการเห็นไปวางบนที่นั่ง หรือพนักพิง (ถ้ามี) จากนั้นคนพิการจะลงนั่งบนเก้าอี้ด้วยตนเอง

5. การใช้ลิฟต์

เมื่อนำคนพิการทางการเห็นเดินมาที่หน้าลิฟต์ และผู้นำทางกดเรียกลิฟต์ เมื่อลิฟต์มาถึง ให้นำทางเดินเข้าไปพร้อมกัน จากนั้นให้หันหน้าเข้าหากันและใช้หลังมืออีกข้างแตะที่หลังมือของคนพิการทางการเห็น พร้อมกลับตัวหันไปทิศทางเดียวกันกับประตูทางเข้าลิฟต์ เมื่อถึงชั้นที่ต้องการและประตูลิฟต์เปิดออก ให้นำทางคนพิการทางการเห็นเดินออกจากลิฟต์ทันที

6. การใช้บันไดเลื่อน

การนำทางคนพิการทางการเห็นขึ้น – ลง บันไดเลื่อนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการนำทางขึ้น – ลง บันได แต่ต่างกันที่วิธีการก้าวขึ้น – ลงบันไดเลื่อน โดยให้ทั้งสองคนก้าวไปยืนบนบันไดพร้อมกัน และยืนบนขั้นบันไดขึ้นเดียวกัน โดยเริ่มจากนำทางคนพิการทางการเห็นไปยืนบริเวณใกล้ราวจับ และบอกให้คนพิการทางการเห็นจับราวบันได และเมื่อพร้อมจะก้าวให้ผู้นำทางให้สัญญาณ โดยพูดว่า “พร้อมนะ 1 2 3 ก้าว” เมื่อใกล้หมดบันไดให้พูดเช่นเดิม

7. การสนทนาระหว่างนำทาง

ระหว่างนำทาง ผู้นำทางควรบรรยายสภาพแวดล้อมระหว่างทางเดินให้คนพิการทางการเห็นทราบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งควรบอกเมื่อพบสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ดังนี้

- การเปลี่ยนความชันของทางหรือความไม่สม่ำเสมอของทาง
- เตือนให้ระวังสิ่งกีดขวาง
- เตือนให้ระวังสิ่งที่อาจสะดุดล้ม
- ให้จับราวจับ
- ลักษณะประตู (เปิดแบบดึง หรือเปิดผลักออก)
- ขอบทางฟุตบาท และพื้นต่างระดับ (บอกให้ก้าวขึ้น หรือก้าวลง)
- บันได (บอกว่าขึ้น หรือลง มีราวจับ หรือไม่มีราวจับ) แต่ไม่ควรบอกละเอียดจนเกินไป ควรบอกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

8. การปล่อยให้คนพิการทางการเห็นอยู่ตามลำพัง

หากผู้นำทางมีความจำเป็นต้องปล่อยหรือแยกกับคนพิการทางการเห็นให้อยู่ตามลำพังชั่วคราว ควรพาเขาไปอยู่ในตำแหน่งที่ปลอดภัยเพื่อไม่ให้ถูกคนอื่นเดินชน เช่น จัดหาที่นั่งให้หรือ พาไปยืนใกล้กำแพง เสา หรือโต๊ะ และบอกให้เขาสัมผัสสิ่งของนั้นเพื่อให้เขารู้ว่าเขาอยู่ในที่ไม่เกาะกะคนสัญจร และรู้สึกปลอดภัยที่สำคัญผู้นำทางต้องแจ้งเหตุผลว่าให้รอทำไม และจะกลับมาหาประมาณกี่นาที

9. การส่งคนพิการทางการเห็นยังจุดหมาย

เมื่อถึงจุดหมายของคนพิการทางการเห็นให้ดำเนินการ ดังนี้

- อธิบายสภาพของห้อง หรือพื้นที่บริเวณจุดหมาย เช่น ขนาดของห้องโดยประมาณ มีใครบ้างที่อยู่ในบริเวณนั้น หรือมีสิ่งอื่น ๆ ในบริเวณนั้น
- ถ้าคนพิการต้องการนั่งให้จับมือคนพิการวางที่พนักเก้าอี้และอธิบายลักษณะของเก้าอี้ เช่น เก้าอี้มีพนักพิง โซฟา หรือม้านั่ง เป็นต้น
- ถ้าคนพิการต้องการยืน ควรพาคนพิการไปในตำแหน่งที่มีสิ่งจับต้องได้เช่น กำแพง เสาหรือโต๊ะ
- ถามคนพิการว่าต้องการความช่วยเหลืออื่นใดหรือไม่ หากไม่ต้องการให้บอกว่า คุณเสร็จสิ้นการช่วยเหลือและจะไปที่อื่นแล้ว

4.6 คำถามท้ายบท

- 1) บุคลิกลักษณะของคนพิการทางการเห็นเป็นอย่างไร
 - ก. เดินโดยใช้ไม้เท้าขาวในการเดินทาง
 - ข. รับรู้ข้อมูลจากการฟังเสียงและการสัมผัส
 - ค. เดินช้า ๆ เดินเอียงเพื่อใช้สายตาที่เหลืออยู่มองสิ่งแวดล้อม
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 2) ข้อใดเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยในการเดินทางของคนพิการทางการเห็น
 - ก. ไม้เท้าขาว อักษรเบรลล์ แผนที่นูน
 - ข. ไม้เท้าขาว นาฬิกาแบบสัมผัส/มีเสียง อักษรขยาย
 - ค. ไม้เท้าขาว สุนัขนำทาง อุปกรณ์นำทาง (GPS)
 - ง. ไม้เท้าขาว เครื่องจดบันทึกอักษรเบรลล์ แว่นขยายตัวอักษร
- 3) ความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในข้อใดที่มีต่อคนพิการทางการเห็น
 - ก. สามารถเดินทางด้วยตนเอง โดยขอความช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็น
 - ข. ทุกคนสามารถอ่านและเขียนอักษรเบรลล์ได้
 - ค. สามารถใช้ประสาทสัมผัสการฟังและการสัมผัสได้โดยการฝึกฝน
 - ง. เดินทางคนเดียวไปยังที่ที่ไม่คุ้นเคยด้วยความลำบาก
- 4) การแนะนำ/อธิบายตำแหน่งสิ่งของที่อยู่บริเวณด้านหน้า และตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งของรอบ ๆ ตัวของคนพิการทางการเห็นสามารถอธิบายได้อย่างไร
 - ก. ให้นำมือคนพิการไปแตะสัมผัสสิ่งของนั้น ๆ แล้วบอกว่าเป็นอะไร
 - ข. กรณีที่สิ่งของที่อยู่ใกล้ ให้อธิบายโดยใช้หน้าปัดนาฬิกา เช่น การรับประทานอาหารเช้า ให้บอกว่า จานข้าวอยู่ที่ 6 นาฬิกา หมายถึง จานข้าวอยู่ด้านหน้าติดกับตัว
 - ค. กรณีที่ตำแหน่งที่ตั้งอยู่รอบ ๆ ตัว ให้อธิบายโดยใช้หน้าปัดนาฬิกา เช่น ที่ตั้งของประตูทางออกจากห้อง ให้บอกว่า ประตูทางออกอยู่ที่ 6 นาฬิกา หมายถึง ประตูอยู่ด้านหลัง
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 5) ข้อใดไม่ควรปฏิบัติต่อคนพิการทางการเห็น
 - ก. ให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อพบเจอ
 - ข. ถามก่อนว่าต้องการให้ช่วยเหลือหรือไม่
 - ค. ระหว่างการเดินทาง หากจำเป็นต้องให้คนพิการทางการเห็นยืนรอสักครู่ ควรนำเขาไปยืนใกล้ผนัง หรือเสา
 - ง. พูดแนะนำตัวเมื่อพบ และบอกกล่าวก่อนอำลา

- 6) ข้อใดคือวิธีให้การช่วยเหลือโดยการนำทางคนตาบอด
 - ก. ใช้หลังมือแตะสัมผัสหลังมือหรือตัวของคนตาบอด
 - ข. ถามก่อนว่า ต้องการเดินทางไปที่ไหน
 - ค. ให้จับที่เหนือข้อศอกของคนตาบอด
 - ง. ถามก่อนว่า ต้องการให้ช่วยเหลือไหม หากเขาต้องการ ให้ใช้หลังมือแตะสัมผัสหลังมือของคนตาบอด
- 7) วิธีการจับข้อศอกผู้นำทางวิธีใดที่ถูกต้อง
 - ก. คนตาบอดจับแบบกระชับ ไม่บีบแน่นหรือหลวมเกินไป
 - ข. คนตาบอดจับแบบคล้องแขน
 - ค. คนตาบอดจับตามถนัด เพื่อความสะดวกในการเดินด้วยกัน
 - ง. คนตาบอดจับแบบสุภาพ
- 8) ข้อใดกล่าวถูกต้องในการเดินทางกับผู้นำทางเพื่อขึ้น – ลงบันได
 - ก. ให้คนตาบอดจับราวจับก่อนขึ้นและลงบันได
 - ข. การขึ้น – ลงบันไดธรรมดา ให้ผู้นำทางนำคนตาบอด 1 ขึ้นบันไดเสมอ
 - ค. การขึ้น – ลงบันไดเลื่อน ให้ผู้นำทางให้สัญญาณก่อนก้าวขึ้น – ลงบันไดเลื่อน แล้วก้าวเท้าพร้อมกันโดยยืนบนขั้นเดียวกัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 9) ข้อใดที่ควรปฏิบัติระหว่างนำทางคนตาบอด
 - ก. บอกจำนวนขั้นบันได เพื่อให้คนตาบอดทราบ
 - ข. บรรยายสภาพแวดล้อมและบรรยากาศระหว่างเดินทางด้วยกัน
 - ค. บอกทิศทางซ้าย – ขวาเมื่อจะเดินเลี้ยว
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 10) ข้อใดควรปฏิบัติในการส่งคนตาบอดยังจุดหมาย
 - ก. อธิบายสภาพของห้อง หรือพื้นที่บริเวณจุดหมาย
 - ข. พานั่งเก้าอี้ โดยนำมือคนตาบอดไปจับที่พนักพิง หรือบริเวณที่นั่ง แล้วให้คนตาบอดลงนั่งเอง
 - ค. ถามว่า ต้องการความช่วยเหลืออื่นใดหรือไม่
 - ง. ถูกทุกข้อ